

A Kúria elnökének interjúja a Kossuth Rádióban

Rádiószignál: Zene, alatta: Jó reggelt Magyarország, Ujhelyi Zoltánnal.

Ujhelyi Zoltán: Negyed kilenc múlt kettő perccel. Kedves hallgatóink és most már kedves nézőink, ahogy azt megszokhatták ma is összekapcsolódik a Kossuth Rádió napindító magazinja és az M1 reggeli műsora. A TV stúdiójában műsorvezető társam Tari Judit Titanilla. Szervusz Tita, jó reggelt!

Tari Judit Titanilla: Szervusz Zoli, jó reggelt, üdvözlöm a Kossuth Rádió hallgatóit innen a Ma Reggel stúdiójából.

Ujhelyi Zoltán: Stúdióink vendége pedig Darák Péter, a Kúria elnöke. És hát akkor jönnek a kérdések. Tisztességes-e, ami jogszerű? Fontosak-e az erkölcsi szabályok a jogalkalmazásban, norma-e a tízparancsolat, hát szerintem ilyen és ehhez hasonló kérdésekről beszélgetnek majd, tanácskoznak majd a Kúria Erkölcs és Jog című konferenciáján egyébként ma délelőtt. Nem minden tisztességes, ami szabad, figyelmeztetett annak idején a római jogtudós Paulus, és hát már maga az ókori Róma is elválasztotta a jogot az erkölcsöt és a vallást. Miért fontos most erről beszélgetni?

Dr. Darák Péter: Illusztris vendégeink lesznek a Kúrián ma délelőtt, hiszen Erdő Péter bíboros prímás urat is ott üdvözölhetjük, vagy Sulyok Tamást az Alkotmánybíróság elnökét és több teológust és világi jogtudóst is, akik arról gondolkoznak együtt, hogy vajon hol található a jog mellett az erkölcs szerepe manapság. És engedjék meg, hogy azzal a gondolattal kezdjem, amit Platón fogalmazott meg, hogy az igazságos ember benső jó rendezettsége a külső világban is ennek megfelelő tetteket fog teremteni, míg az igazságtalan lelkületű ember cselekedetei is igazságtalanok lesznek. Tehát Platón is felhívta a figyelmet arra, hogy egy belső rendezettség, egy lelki rendezettség az az ember társadalmi jelenlétét is helyesebb és jobbra fogja tenni. Hogy ennek mi a tartalma erről az erkölcs igazít el bennünket. De manapság amikor a gondolat, a lelkiismeret és vallás szabadságáról beszélünk, amit a magyar Alaptörvény is alapvető értéként határoz meg, akkor ez valószínűleg magában foglalja például azt a döntést, hogy valaki erkölcs nélküli életet kíván élni. Vajon jó-e ez a világnak? Jó-e ez a társadalomnak? Azt hiszem, hogy ez a fajta szabadság inkább csak látszólagos választást

enged, mert hiszen erkölcsi választásokat tudva vagy nem tudva mindannyian teszünk, a mindennapi életben minden nap kerülünk szembe olyan helyzetekkel amikor erkölcsi döntések születnek, és az Alaptörvény sem hagy bennünket magunkra akkor, amikor erkölcsi értékek között kell választanunk. Mert ugyan egyfajta szabadságot ad a polgároknak, egyfajta értéksemlegességet tükröz, azonban az értéksemlegességet ez rengeteg, leginkább a nemzeti hitvallásban megfogalmazott értékkel orientálja. Ilyen érték például az, hogy támogassuk az elesetteket és a szegényeket, vagy hogy az állam van a polgárokért és nem fordítva, vagy hogy mindenki felelős önmagáért, de ugyanakkor köteles hozzájárulni a közterhek viseléséhez, vagy például egy egészen konkrét rendelkezés az Alaptörvényben, a nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni. Ezek olyan egyetemes értékek, amelyek akár egy kibővített tízparancsolatból is jöhetnének.

Tari Judit Titanilla: Én is üdvözlöm Darák Péter elnök urat ott a Kossuth Rádió stúdiójában. Jó reggelt!

Dr. Darák Péter: Jó reggelt kívánok!

Tari Judit Titanilla: Amikor arról beszélünk, hogy erkölcs akkor mi ad kapaszkodót vagy zsinórmértéket a jogalkotónak és a jogalkalmazónak ma itt Magyarországon?

Dr. Darák Péter: Ahogy említettem az Alaptörvény az, ami a magyar erkölcsi rendet meg kell, hogy határozza, hisz ez az a közös minimuma minden magyar polgárnak, aki Magyarországon él és elsősorban abból kell kiindulnunk, hogy az Alaptörvény milyen értékeket preferál. Ezek az alapértékek azonban nagyon áttételesen jelennek meg a jogrendszerben és az egyik következtetésem éppen az a nyitóelőadásban, hogy nagyon áttételes az erkölcs jelenléte a jogban és a jog is, mintha szégyenlősen viszonyulna az erkölcsi megítélés kérdéséhez. Mindig egyfajta kiegészítő lehetőségként hivatkozik csak az erkölcsre. Jó példa erre a jó erkölcsbe ütköző szerződések érvénytelenségének a kérdése, ahol például a bírói gyakorlat egyértelmű a tekintetben, hogy csak akkor fordul ehhez az érvénytelenségi jogcímhez, ha nincs egyetlen más nevesített érvénytelenségi jogcím sem a kódexekben.

Ujhelyi Zoltán: És hát idézhetném a svájci polgári törvénykönyvet, aminek valahol, ha jól emlékszem az eleje, talán az első paragrafusa mondja azt, hogy ha a bíró már nem talál semmilyen más megoldást, se törvényt, se szokásjogot, se a jogtudósoknak az útmutatását,

akkor mondjon egy olyan véleményt, hozzon egy olyan ítéletet mintha ő hozna törvényt. Nyilván ezt máshogy nem teheti meg csak például az erkölcsi meggyőződése, a tisztességről alkotott képe alapján. De hogy látja, mi van nagyobb veszélyben, hogy ha egyáltalán bármi veszélyben van, a jog a vallás vagy az erkölcs? Kérdezem ezt azért is, mert az erkölcs valamikor nagyon természetes módon hagyományozódott át a közösségekre, megtanulta az ember hogyan kell viselkedni. De ezek a közösségek mondjuk teljesen mások már most a XXI. században mint 50-60 évvel vagy 100 évvel ezelőtt. Nincsenek faluközösségek, zárt közösségek sem.

Dr. Darák Péter: Hadd térjek vissza kicsit a görög gondolkodókhoz, ahogy Platón a belső rendezettség külső hatására mutatott rá, úgy Arisztotelész fontosnak tartotta, hogy nem csak jó és rossz emberekről beszélünk, de vannak gazdagok és szegények, tehát konkrét életkörülmények, amelyek meghatározzák az erkölcsi döntéseinket, és Arisztotelész Platón egyik nagy hibájának vélte, hogy figyelmen kívül hagyta a családot. Arisztotelész úgy gondolta, hogy minden családnak adni kell valamilyen birtokot, mert ha ez az, ami az embereket munkára ösztökéli, mert az ember alapjában önző és még a közt is csak a saját érdekében kész szolgálni. És ha nincsen család, nincsen olyan nevelő intézmény ami elültesse az emberek lelkében a szeretetnek és barátságának és vele a polgári egyetértésnek csiráit, ha szülők, gyermekek és testvérek nem is ismerik jól egymást, ki tartja vissza őket az erkölcstelen cselekedettől - mondja Arisztotelész, és manapság nap mint nap szembesülünk azzal, hogy a modern életkörülmények nem teszik lehetővé a családoknak ezt a szoros együttélését, mint a régi időkben, és ez bizony problémákat okoz az erkölcsi értékek átadásában is. Ez különösen nagy terhet ró azokra az intézményekre, amelyek főhivatásszerűen foglalkoznak lelki dolgokkal, például az egyházak. Nem véletlen, hogy az egyházak képviselőit hívtuk meg jogtudósok mellett erre az Erkölcs és Jog Konferenciára a Kúriára ma délelőttre, hiszen kíváncsiak vagyunk arra, hogy az egyházak hogyan szembesülnek a modern életviszonyoknak a lelki életre való hatásával. Hogyan, kik próbálják meg befolyásolni azt, hogy minden azt sugározza, hogy nem fontos, hogy milyen értéket követsz, bármelyik érték elfogadható. Az egyházaknak ebben óriási szerepe van és nagyon izgalmas az is, hogy vajon egy egyház és állam elválasztása mellett az egyházak milyen szerepet játszhatnak ebben a kérdésben.

Ujhelyi Zoltán: Hát kedves hallgatóink, kedves nézőink a többit már a Kúria épületében ma délelőtt tíz órától a Kúria Erkölcs és Jog című konferencián hallgathatják meg akik

regisztráltak, de valószínűleg majd a műsorokban megjelenik nálunk itt a Kossuth Rádióban. Én köszönöm a nézők figyelmét, Tari Judit Titanillától is búcsúzik a Kossuth Rádió.

Tari Judit Titanilla: Elnök úrnak köszönöm a beszélgetést, én pedig a hallgatóktól veszek most búcsút. Köszönöm a figyelmet, Zolinak neked további jó munkát, folytatjuk a Ma Reggelt.

Ujhelyi Zoltán: Darák Pétert, a Kúria elnökét hallották.